

قانون چگونه کودکان را تکریم می‌کند

نائب رئیس انجمن علمی حقوق کودک ایران گفت: در کشورمان از حیث قوانین و مقررات، سازوکارهای لازم تقنینی تدارک دیده شده است ...

نائب رئیس انجمن علمی حقوق کودک ایران گفت: در کشورمان از حیث قوانین و مقررات، سازوکارهای لازم تقنینی تدارک دیده شده است و مشکلی در این زمینه نداریم؛ بنابراین کودک آزاری و خشونت علیه کودکان از سوی هر کسی، حتی از سوی والدین انجام شود، جرم و قابل مجازات است.

عباسیویژگی مشترک تمام قوانین و مقررات راجع به حقوق کودکان این است که به کودک از نظر جسمی و روحی آسیب وارد نشود و برای رشد و تکامل وی ضروری باشد. به موجب کنوانسیون حقوق کودک و اعلامیه جهانی حقوق کودک، والدین و یا قیم قانونی، مسئولیت عمده را در مورد رشد و پیشرفت کودک به عهده دارند و اساسی ترین مسئله آن‌ها حفظ منافع عالیه کودک است.

جمهوری اسلامی ایران با تصویب پیمان نامه حقوق کودک، خود را به اجرای مفاد آن جز در مواردی که با شرع و قوانین کشور در تعارض باشد، متعهد دانسته است؛ بنابراین قوانین لازم برای حمایت از کودکان و نوجوانان در کشورمان وجود دارد و آنچه لازم است، آگاهی جامعه نسبت به این حقوق است تا این گروه از جامعه، مورد تکریم قرار گیرد و حقوق همه جانبه آن‌ها تحقق یابد.

کمابیش در خبرها و جراید می‌شنویم که کودکی مورد آزار و اذیت والدین خود و یا دیگران قرار گرفته است، کودکی که توانایی دفاع از خود را ندارد و قانون و جامعه می‌تواند بهترین حامی او باشد. اگر جامعه ما این آگاهی را کسب کند، وقتی کودکی را در حال آزار و اذیت می‌بیند، می‌تواند اقداماتی را در جهت دفاع از کودک انجام دهد.

خبرگزاری ایکننا بنابر رسالت خود در راستای آگاهی بخشی به جامعه، اقدام به معرفی و تبیین بایسته‌های حفظ حقوق کودکان کرده است؛ چراکه بسیاری از والدین نسبت به این مسائل آگاهی اندکی داشته و خودشان، باعث آسیب به فرزندانشان می‌شوند. در همین راستا خبرگزاری ایکننا با محمود عباسی، عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی تهران، نایب رئیس انجمن علمی حقوق کودک ایران و رئیس اندیشکده بین المللی کرامت انسانی گفت و گو کرده است. مشروح این گفت و گو را در ادامه می‌خوانید.

ایکننا - چطور می‌شود، کودکان را تکریم کرد؟ آیا کنوانسیون حقوق کودک توانسته این تکریم را به جا بیاورد؟

خوشبختانه ایران هم در سال ۱۳۷۲ به کنوانسیون حقوق کودک سازمان ملل پیوسته است، در واقع این کنوانسیون به موجب ماده ۹ قانون مدنی در حکم قانون است. یعنی به مثابه قانون باید مفاد این کنوانسیون را رعایت کنیم و حتی دستگاه ناظر برای آن تدارک دیده شده است که باید این مسائل را مدیریت کند و آن، مرجع ملی کنوانسیون حقوق کودک سازمان ملل در ایران است که در وزارت دادگستری مستقر است.

در کنوانسیون برای حمایت همه جانبه و به ویژه جلوگیری از خشونت علیه کودکان و آزار و اذیت آن‌ها تدابیری اندیشیده شده است که در حکم قانون است و باید رعایت شود و هم اینکه معمولاً دولت‌ها برای اینکه این کنوانسیون‌های بین المللی ضمانت اجرایی و قانونی دقیقی داشته باشند، این گونه رفتارها را جرم‌انگاری می‌کنند و خوشبختانه در این زمینه در سال ۱۳۹۹ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید که قانون جامع و کاملی است و همه جوانب این موضوع را مورد توجه قرار داده و تعریف کرده است.

در این قانون، کودک آزاری و خشونت علیه کودکان تبیین شده و برای اولین بار واژگان و اصطلاحاتی که در کنوانسیون حقوق کودک سازمان ملل به کار برده شده، تعریف شده است و قانون‌گذار یک گام اساسی در این زمینه برداشته است.

ایکننا - ضمانت اجرایی این قانون به چه صورت است؟

در کشورمان از حیث قوانین و مقررات، سازوکارهای لازم تقنینی تدارک دیده شده است و مشکلی در این زمینه نداریم؛ بنابراین کودک آزاری و خشونت علیه کودکان از سوی هر کسی حتی از سوی والدین انجام شود، جرم و قابل مجازات است. اما اینکه ساز

و کار اجرایی آن چگونه است، خوشبختانه در این زمینه هم سازوکار های لازم تدبیر و حدود ۵ هزار مرکز فوریت های اجتماعی از سوی سازمان بهزیستی راه اندازی شده است. این مراکز با شماره ۱۲۳ قابل دسترسی هستند و به محض اینکه کسی متوجه شود کودکی مورد آزار و اذیت قرار گرفته است، باید به این شماره اعلام کند و این تماس می تواند از سوی کودکان و والدین هم انجام شود و مرکز فوریت های اجتماعی را در جریان اتفاق رخ داده قرار دهند تا در صحنه حاضر شوند و موضوع را دنبال کنند.

ضمانت اجرایی قضایی و قانونی دیگری که برای تحقق این موضوع در قانون حمایت از اطفال و نوجوانان پیش بینی شده است، ایجاد کمیته حمایت قضایی از کودکان در دادگستری های سراسر کشور است و همینطور یک واحد ویژه در دادسرا های عمومی و انقلاب کشور در زمینه کودکان ایجاد شده است؛ بنابراین قوه قضاییه، سازمان بهزیستی و وزارت دادگستری همیشه و همواره در صحنه هستند و این مسائل، تعطیل بردار نیست و به محض اینکه جرمی محقق شود و کسی متوجه شود که چنین اتفاقی افتاده است، باید به یکی از این مراکز اعلام کنند که مرکز فوریت های اجتماعی، مهمترین و اساسی ترین مرکز با آسانترین دسترسی است که بلافاصله مددکاران اجتماعی در صحنه حاضر می شوند و برای حمایت از کودکان آسیب دیده اقدامات لازم را انجام می دهند.

ایکنا - با توجه به اینکه نگهداری و حفظ امنیت کودک جزء حقوق اولیه اوست؛ اگر کودکی از این حق محروم باشد، قانون چگونه حمایت می کند؟

رویکرد قانونگذار حمایتی است و طبیعی است که کسی بهتر از والدین نمی تواند از آن ها حمایت کند، اما اگر کودکی در یکی از خانواده های ناهنجار، خانواده هایی که در آن ها مواد مخدر مصرف می شود، خانواده های لاپابلی و ... مورد آزار و اذیت باشد و محکمه دادگاه به این نتیجه برسد که پدر یا مادر صلاحیت نگهداری و حضانت از فرزند را ندارند، قاضی می تواند در این شرایط دستور دهد که کودک در اختیار شبه خانواده ها قرار گیرد که در مراکز خاصی که سازمان بهزیستی پیش بینی کرده است، نگهداری شوند.

البته رسالت مددکاران اجتماعی سنگین است و آن ها می توانند نقش محوری و اساسی داشته باشند و در قانون حمایت از کودکان و نوجوانان و حمایت از خانواده، به مددکاران اجتماعی اختیارات ویژه ای داده شده است و حتی نظرات آن ها صائب است و قاضی نباید فقط به تشخیص خود عمل کند و باید به نظرات آن ها ترتیب اثر دهد و حتماً نظر مشورتی آن ها را بگیرد که صلاح است این کودک به خانواده برگردد یا برنگردد.

ایکنا - در این راستا نمی توان ناآگاهی جامعه نسبت به حقوق کودکان را نادیده گرفت. به یقین بسیاری از افراد جامعه نسبت به اینکه مرکز فوریت های اجتماعی وجود دارد و افراد می توانند با شماره ۱۲۳ تماس بگیرند بی اطلاع هستند و مطمئناً افرادی می توانند در بسیاری از موارد کمک کننده باشند و قبل از اینکه رخداد های بدی را شاهد باشیم، به موقع پیشگیری شود. این را هم یادآور شویم که کودکان فقط در محیط خانواده نیستند و ممکن است در خارج از خانه مورد اذیت قرار بگیرند و همه جامعه باید بدانند که در چنین مواقعی چه رفتاری از خود نشان دهند. دیدگاهتان در این زمینه چیست؟

دقیقاً این مسئله نیاز به فرهنگسازی دارد و نقش و رسالت رسانه ها در این زمینه سنگین است و رسانه ها باید اطلاع رسانی کنند. رسانه ملی باید مردم را در جریان قرار دهد و مردم باید از این حداقل ها باخبر باشند. صدا و سیما در طول شبانه روز، بیشتر از برنامه های محتوایی، تبلیغات بازرگانی پخش می کند و حداقل هایی که مردم نیاز دارند را آموزش نمی دهد. رسانه ملی، دانشگاه ملی است و رسالت سنگین آن آموزش این حداقل ها به مردم است و کودکان و سایر افراد جامعه باید نسبت به آن مطلع باشند و آموزش های خودمراقبتی به کودکان داده شود و بدانند که در مواقع حساس و بحرانی که خطری آن ها را تهدید می کند، چه باید بکنند، به کجا پناه ببرند و با چه کسی تماس بگیرند. این ها نکاتی است که باید آموزش داده شود.

گفت و گو از سمیه قربانی